

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Кафедра фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи

Оксана КОГУТЮК Оксана КОГУТЮК

«05» березня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОКП 8 СТРАХУВАННЯ**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денна форма навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховання» для студентів галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін **О. Ф. Лимар**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін (Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін,
кандидат економічних наук _____ Наталія ЄВДОКИМОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 072 Управління та адміністрування	обов'язкова
Змістових модулів – 7	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
		1-й, 2-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр
		2-й, 3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>у 2 семестрі:</u> аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2 <u>у 3 семестрі:</u> аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2 <u>у 4 семестрі:</u> аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: Бакалавр	Лекції
		48 год
		Семінари
		-
		Практичні
		56 год
		Самостійна робота
		46 год
		Індивідуальні завдання
		-
Вид контролю		
Екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Формування в Україні ринкової економіки, розбудова її інфраструктури, створення дієвих механізмів господарювання для всіх суб'єктів ринку передбачає необхідність з'ясування суті страхової діяльності, пошук відповідних новим умовам методів захисту та відшкодування втрат як фізичним, так і юридичним особам.

Предметом вивчення дисципліни «Страхування» є організація роботи страховиків щодо забезпечення та реалізації потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті через укладання страхової угоди, з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Дисципліна «Страхування» передбачає оволодіння знаннями та практичними навичками щодо страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, функціонування та аналізу страхового ринку.

Метою курсу «Страхування» є отримання студентами базових знань у теорії та практиці страхування.

Завдання курсу полягає у з'ясуванні необхідності та суті страхування з метою створення дієвої системи захисту інтересів громадян, підприємців та держави, здобутті навичок щодо здійснення перестраховування та фінансової діяльності страховика.

Об'єктом вивчення дисципліни є сукупність економічних відносин між страховиком та страхувальником.

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Страхування» є оволодіння студентами теоретико - методичними та практичними навичками забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті, а також формування знань щодо функціонування страхового ринку, змісту та організації роботи страховиків.

2.2. Завданнями навчальної дисципліни є :

- з'ясувати об'єктивну необхідність страхування, розкрити його сутність, функції, принципи та роль в умовах ринкової економіки;
- дослідити основні засади організації та напрямки розвитку страхового ринку і державного регулювання страхової діяльності;
- з'ясувати умови особистого, майнового та страхування відповідальності, перестраховування з позицій вітчизняного досвіду;
- простежити особливості та шляхи вдосконалення фінансової діяльності страховиків.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2.3.2. Фахові компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та

національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Результати навчання

Під час лекційних, практичних занять та виконанні самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички:*

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 150 год, із них 44 год – лекції, 56 год - практичні заняття, 46 год – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Страхування» завершується екзаменом.

2. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Суть страхування, страхові ризики, страховий ринок

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Лекція 1. Сутність, принципи і роль страхування (2 год)

Об'єктивна необхідність страхового захисту, суть, функції, принципи та роль страхування в сучасному суспільстві. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування і його місце в системі економічних категорій. Зміст страхування і розкриття його в основних функціях страхування. Страхування як стратегічний сектор економіки держави. Принципи страхування. Роль страхування в умовах ринкової економіки.

Практичне заняття 1. Сутність, принципи і роль страхування (2 год)

Тема 2. Класифікація страхування

Лекція 2. Класифікація страхування (2 год)

Поняття принципів класифікації і форми страхування, обов'язкового та добровільного страхування. Сфери застосування страхування і перспективи розвитку страхової справи в Україні. Класифікація по об'єктах страхування та видах небезпек. Критерії за якими розмежовуються об'єкти страхування і обсяги страхової відповідальності. Взаємозв'язок між елементами класифікації страхування. Галузі, підгалузі і види страхування. Особливості і принципи обов'язкового та добровільного страхування. Роль соціального страхування в соціальній політиці держави. Його економічний зміст і призначення.

Практичне заняття 2. Класифікація страхування (2 год)

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Лекція 3. Страхові ризики та їх оцінка (2 год)

Поняття ризику та особливості цього поняття. Дослідження сутності ризику. Види ризиків. Класифікація ризиків на основі різноманітних критеріїв: за походженням, за об'єктами, за обсягом, за наслідками. Управління ризиками – форми протидії ризикам і ліквідація їх негативних наслідків. Місце страхування в управлінні ризиками. Ризики які супроводжують страховий бізнес та шляхи управління ними.

Сутність і основні завдання актуарних розрахунків у страхуванні. Завдання актуарних розрахунків. Поняття «актуарій», «андеррайтер».

Страховий тариф як ціна страхового ризику: сутність, структура, методи розрахунку. Витрати на ведення страхової справи: аквізиційні, інкасаційні, ліквідаційні, організаційні та управлінські витрати.

Практичне заняття 3. Страхові ризики та їх оцінка (2 год)

Модульна контрольна робота № 1 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

Страховий ринок

Тема 4. Страховий ринок

Лекція 4. Страховий ринок (2 год)

Загальна характеристика становлення і розвитку страхового ринку України. Структура сучасного страхового ринку. Елементи страхового ринку та взаємозв'язки між ними. Внутрішня структура страхового ринку і зовнішнє оточення страхового

ринку. Страхові та не страхові посередники і задачі які вони виконують на страховому ринку. Чинники які сприяли розвитку сучасного страхового ринку України.

Практичне заняття 4. *Страховий ринок (2 год)*

Тема 5. Страхова організація

Лекція 5. *Страхова організація (2 год)*

Страхова компанія як суб'єкт страхового ринку. Класифікація страхових компаній. Етапи створення страхової компанії. Перший етап – реєстрація страхової компанії як суб'єкта господарювання. Другий етап – реєстрація емісії акцій страхової компанії (за умови, що компанія створена у вигляді акціонерного товариства). Третій етап – ліцензування страхової діяльності страхової компанії.

Ліцензії на здійснення страхової діяльності. Припинення діяльності страхової компанії: реорганізація (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) чи ліквідація.

Практичне заняття 5. *Страхова організація (2 год)*

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні

Лекція 6. *Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні (2 год)*

Державне регулювання страхової діяльності. Функції і права комітету у справах нагляду за страховою діяльністю. Страховий маркетинг. Кадрове забезпечення страхової діяльності. Удосконалення державного нагляду за страховою діяльністю.

Розгляд світового досвіду розвитку страхування. Системи страхування ризиків в різних країнах та їх особливості. Переваги та недоліки світових моделей страхування. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні. Міжнародний досвід державного регулювання страхової діяльності.

Практичне заняття 6. *Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні (2 год)*

Модульна контрольна робота № 2 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Особисте страхування

Тема 7. Страхування життя і пенсій

Лекція 7. *Страхування життя і пенсій (2 год)*

Значення особистого страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту громадян, класифікацію особистого страхування, довгострокові види страхування, страхування життя, його особливості та види, страхування пенсій, обов'язкові види особистого страхування, стан і розвиток особистого страхування України.

Практичне заняття 7. *Страхування життя і пенсій (2 год)*

Тема 8. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування

Лекція 8. *Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування (2 год)*

Засади страхового захисту життя, здоров'я працездатності громадян від нещасних випадків. Організація обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, добровільного індивідуального та колективного страхування від нещасних випадків.

Необхідність та умови впровадження системи медичного страхування, особливості проведення добровільного та обов'язкового медичного страхування. Організація медичного страхування громадян, які виїждять за кордон.

Практичне заняття 8. Страхування від нещасних випадків (2 год)

Практичне заняття 9. Медичне страхування (2 год)

Модульна контрольна робота № 3 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

Майнове страхування та відповідальності

Тема 9. Страхування майна юридичних осіб

Лекція 9. Страхування майна юридичних осіб (2 год)

Поняття майнового страхування юридичних осіб, стан та розвиток страхування майна юридичних осіб в Україні, організацію та здійснення обов'язкового та добровільного страхування майна юридичних осіб.

Практичне заняття 10. Страхування майна юридичних осіб (2 год)

Тема 10. Страхування майна та відповідальності фізичних осіб

Лекція 10. Страхування майна та відповідальності фізичних осіб (2 год)

Значення страхування майна, що належить громадянам: квартир, будівель, споруд, засобів транспорту, домашніх тварин, проведення комбінованого страхування рухомого та нерухомого майна фізичних осіб, проведення страхування професійної відповідальності, обов'язкового страхування відповідальності власників собак, цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю.

Практичне заняття 11. Страхування майна та відповідальності фізичних осіб (2 год)

Тема 11. Страхування відповідальності, відповідальності за екологічне забруднення та в умовах воєнного стану

Лекція 11. Страхування відповідальності та відповідальності за екологічне забруднення (2 год)

Поняття страхування відповідальності та його значення, сучасний стан та перспективи розвитку страхування цивільної відповідальності юридичних осіб, страхування професійної відповідальності та відповідальності товаровиробника, обов'язкові та добровільні види страхування цивільної відповідальності.

Необхідність екологічного страхування. Страхування відповідальності за екологічне забруднення. Обов'язкові види екологічного страхування. Добровільні види екологічного страхування. Умови проведення страхування відповідальності за забруднення довкілля. Страхування витрат з очищення наслідків забруднення.

Лекція 12. Страхування в умовах воєнного стану (2 год)

Неминучим наслідком кожної війни є руйнування та збитки. В свою чергу, страхування є саме тим механізмом, який покликаний забезпечити компенсацію та відшкодування збитків. Правовий режим воєнного стану хоч і передбачає можливість обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, але не впливає на чинність правочинів, зокрема договорів страхування.

Положення договорів страхування різних страхових компаній щодо питань війни відрізняються. Усі договори страхування, в тому чи іншому вигляді, містять положення про те, що збитки завдані внаслідок воєнних дій не є страховим випадком.

Ключовим фактором є наявність причинно-наслідкового зв'язку між воєнними діями та заданими збитками. Факт введення військового стану не має бути підставою для невизнання випадку страховим та відмови у здійсненні страхового відшкодування.

Страхування є тією сферою, підтримкою якої, державі доведеться приділити особливу увагу та запровадити заходи, що дозволять підтримати галузь шляхом зменшення податкового навантаження або переглядом регуляторних вимог.

Практичне заняття 12. Страхування відповідальності, відповідальності за екологічне забруднення та в умовах воєнного стану (2 год)

Модульна контрольна робота № 4 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V.

Сільськогосподарське страхування та страхування ризиків

Тема 12. Сільськогосподарське страхування

Лекція 13. Сільськогосподарське страхування (2 год)

Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств. Обов'язкове страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності. Обов'язкове страхування деяких видів тварин. Правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських (фермерських господарств). Добровільне страхування тварин, що належать сільськогосподарським виробникам та приватним особам.

Практичне заняття 13. Сільськогосподарське страхування (2 год)

Тема 13. Страхування технічних ризиків

Лекція 14. Страхування технічних ризиків (2 год)

Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Види страхування технічних ризиків. Умови страхування майна підприємств від технічних ризиків. Страхування будівельно-монтажних ризиків. Страхування машин та обладнання. Страхування електронного обладнання.

Практичне заняття 14. Страхування технічних ризиків (2 год)

Тема 14. Страхування фінансово-кредитних ризиків

Лекція 15. Страхування фінансово-кредитних ризиків (2 год)

Сутність та види страхування кредитних ризиків. Асортимент страхових послуг, що забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів. Страховий захист фінансових ризиків. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.

Практичне заняття 15. Страхування фінансово-кредитних ризиків (2 год)

Модульна контрольна робота № 5 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI.

Страхування транспортних засобів і вантажів

Тема 15. Автотранспортне страхування

Лекція 16. Добровільне автотранспортне страхування (2 год)

Об'єкти та ризики страхування автотранспортних засобів. Обмеження страхування авто каско. Урегулювання питань щодо завданих збитків у страхуванні

авто каско.

Лекція 17. *Обов'язкове страхування транспортних засобів (2 год)*

Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Особливості страхування вантажів, що перевозяться різними видами транспорту.

Практичне заняття 16. *Автотранспортне страхування (2 год)*

Тема 16. Морське страхування

Лекція 18. *Добровільне страхування водного транспорту (2 год)*

Деякі загальні положення морського страхування. Страхування каско суден.

Лекція 19. *Страхування вантажоперевезень (2 год)*

Страхування вантажоперевезень. Страхування відповідальності судновласника і організація взаємного страхування.

Практичне заняття 17. *Морське страхування (2 год)*

Тема 17. Авіаційне страхування

Лекція 20. *Обов'язкове авіаційне страхування (2 год)*

Загальні відомості про авіаційне страхування. Законодавча база та вимоги до проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації.

Лекція 21. *Добровільне страхування авіаційного транспорту (2 год)*

Добровільні види авіаційного страхування. Космічне страхування.

Практичне заняття 18. *Авіаційне страхування (2 год)*

Модульна контрольна робота № 6 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII.

Фінансова діяльність страховика

Тема 18. Перестраховання і співстрахування

Лекція 22. *Перестраховання і співстрахування (2 год)*

Сутність та роль перестраховання. Історичні корені перестраховання. Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестраховання – квотні й ексцедентні договори, їх переваги та вади. Непропорційне перестраховання – на базі ексцеденту збитку, на базі ексцеденту збитковості. Співстрахування і його особливості.

Практичне заняття 19. *Перестраховання і співстрахування (2 год)*

Тема 19. Доходи, витрати і прибуток страховика

Лекція 23. *Доходи, витрати і прибуток страховика (2 год)*

Склад та економічний зміст доходів і витрат страховика. Визначення прибутку страховика. Оподаткування у страхових компаніях. Методики дослідження фінансової результативності страхових операцій. Рівень виплат та рентабельність страхових операцій.

Практичне заняття 20. *Доходи, витрати і прибуток страховика (2 год)*

Тема 20. Фінансова надійність страхової компанії

Лекція 24. *Фінансова надійність страхової компанії (2 год)*

Поняття фінансової надійності страховика. Страхові резерви. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Інвестиційна діяльність

страховиків. Формування та розміщення страхових резервів які забезпечують фінансову стійкість страхових компаній. Технічні резерви та їх структура. Метод розрахунку технічних резервів. Платоспроможність страховика й умови її забезпечення. Фактичний та нормативний запаси платоспроможності.

Практичне заняття 21. Фінансова надійність страхової компанії (2 год)

Модульна контрольна робота № 7 (2 год)

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Змістовий модуль I. Суть страхування та страхові ризики								
1	Сутність, принципи і роль страхування	6	4	2	2	-	-	2
2	Класифікація страхування	6	4	2	2	-	-	2
3	Страхові ризики та їх оцінка	6	4	2	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	20	14	6	8	-	-	6
Змістовий модуль II. Страховий ринок								
4	Страховий ринок	6	4	2	2	-	-	2
5	Страхова організація	6	4	2	2	-	-	2
6	Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні	6	4	2	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	20	14	6	8	-	-	6
Змістовий модуль III. Особисте страхування								
7	Страхування життя і пенсій	7	4	2	2	-	-	3
8	Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування	9	6	2	4	-	-	3
	<i>Модульна контрольна робота № 3</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	18	12	4	8	-	-	6
Змістовий модуль IV. Майнове страхування та відповідальності								
9	Страхування майна юридичних осіб	7	4	2	2	-	-	3
10	Страхування майна та відповідальності фізичних осіб	7	4	2	2	-	-	3
11	Страхування відповідальності, відповідальності за екологічне забруднення та в умовах воєнного стану	8	6	4	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 4</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	24	16	8	8	-	-	8
Змістовий модуль V. Сільськогосподарське страхування та страхування ризиків								
12	Сільськогосподарське страхування	6	4	2	2	-	-	2
13	Страхування технічних ризиків	6	4	2	2	-	-	2
14	Страхування фінансово-кредитних ризиків	6	4	2	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 5</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	20	14	6	8	-	-	6
Змістовий модуль VI. Страхування транспортних засобів та вантажу								
15	Автотранспортне страхування	8	6	4	2	-	-	2
16	Морське страхування	8	6	4	2	-	-	2
17	Авіаційне страхування	8	6	4	2	-	-	2
	<i>Модульна контрольна робота № 6</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	26	20	12	8	-	-	6

Змістовий модуль VII. Фінансова діяльність страховика								
18	Перестраховання і співстраховання	6	4	2	2	-	-	2
19	Доходи, витрати і прибуток страховика	7	4	2	2	-	-	3
20	Фінансова надійність страхової компанії	7	4	2	2	-	-	3
	<i>Модульна контрольна робота № 7</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	22	14	6	8	-	-	8
	Разом за навчальним планом	150	104	48	56	-	-	46

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль №1	
1	Сутність, принципи і роль страхування	2
2	Класифікація страхування	2
3	Страхові ризики та їх оцінка	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2
	Змістовий модуль №2	
4	Страховий ринок	2
5	Страхова організація	2
6	Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні	2
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2
	Змістовий модуль №3	
7	Страховання життя і пенсій	2
8	Страховання від нещасних випадків. Медичне страхування	4
	<i>Модульна контрольна робота № 3</i>	2
	Змістовий модуль №4	
9	Страховання майна юридичних осіб	2
10	Страховання майна та відповідальності фізичних осіб	2
11	Страховання відповідальності, відповідальності за екологічне забруднення та в умовах воєнного стану	2
	<i>Модульна контрольна робота № 4</i>	2
	Змістовий модуль №5	
12	Сільськогосподарське страхування	2
13	Страховання технічних ризиків	2
14	Страховання фінансово-кредитних ризиків	2
	<i>Модульна контрольна робота № 5</i>	2
	Змістовий модуль №6	
15	Автотранспортне страхування	2
16	Морське страхування	2
17	Авіаційне страхування	2
	<i>Модульна контрольна робота № 6</i>	2
	Змістовий модуль №7	
18	Перестраховання і співстраховання	2
19	Доходи, витрати і прибуток страховика	2
20	Фінансова надійність страхової компанії	2
	<i>Модульна контрольна робота № 7</i>	2
	Разом	56

6. Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом

7. Теми семінарських занять
не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); вивчення законодавчих та нормативних актів України; завершення розпочатих на практичних заняттях завдань передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій (індивідуальних та групових); написання рефератів. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники). Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль №1. Суть страхування та страхові ризики Сутність, принципи і роль страхування	2
2	Класифікація страхування	2
3	Страхові ризики та їх оцінка	2
4	Змістовий модуль №2. Страховий ринок Страховий ринок	2
5	Страхова організація	2
6	Державне регулювання страхової діяльності. Адаптація міжнародного досвіду страхування в Україні.	2
7	Змістовий модуль №3. Особисте страхування Страхування життя і пенсій	3
8	Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування	3
10	Змістовий модуль №4. Майнове страхування та відповідальності Страхування майна юридичних осіб	3
11	Страхування майна та відповідальності фізичних осіб	3
12	Страхування відповідальності, відповідальності за екологічне забруднення та в умовах воєнного стану	2
13	Змістовий модуль №5. Сільськогосподарське страхування та страхування ризиків Сільськогосподарське страхування	2
14	Страхування технічних ризиків	2
15	Страхування фінансово-кредитних ризиків	2
16	Змістовий модуль №6. Страхування транспортних засобів та вантажу Автотранспортне страхування	2
17	Морське страхування	2
18	Авіаційне страхування	2
19	Змістовий модуль №7. Фінансова діяльність страховика Перестраховання і співстраховання	2
21	Доходи, витрати і прибуток страховика	3
22	Фінансова надійність страхової компанії	3
	Разом	46

9. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
- за джерелом інформації:

Словесні методи		
Лекція	Має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета	Стимулює конкретно-образне мислення, активізує логічне
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо
Розповідь	Дас послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Евристична бесіда	Дас її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання, має розвивальний характер	
Інструктаж	Має інформативний локальний характер, дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	Застосовується при наданні вказівок до виконання домашнього завдання, заповнення первинних документів та форм звітності тощо
Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої та переддипломної практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	
Тести	Виконуються самостійно	
Самостійна та	Основний засобом засвоєння матеріалу у вільний від аудиторних занять час на основі вивчення	Застосовується під час виконання самостійної та

індивідуальна робота	законодавчих актів, навчальної літератури, додаткових джерел, поточної інформації. Окрім того індивідуальні завдання передбачають виконання студентами завдань науково – дослідного, творчого характеру. Ці завдання спрямовані на підвищення рівня підготовки і розвиток індивідуальних творчих здібностей обдарованих студентів	індивідуальної роботи
----------------------	---	-----------------------

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне тестування, розв'язок задач.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна дисципліна «Страховання» оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з семи змістових модулів (2-й семестр – модулі 1-3, 3-й семестр – модулі 4-5, 4-й семестр – модулі 6-7). Перший та другий змістові модулі по **33 бали**, третій ЗМ – **34 бали**, четвертий та п'ятий ЗМ – по **50 балів**, шостий та сьомий ЗМ – по **35 балів**. Мінімальний допусковий бал – **35**.

Підсумковою формою контролю є екзамен (максимальна кількість балів – **30**). На екзамен виносяться програмні питання, типові завдання, що потребують вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

2 семестр

Поточний контроль та самостійна робота											
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3			
Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Мкр
1	2	3	1	4	5	6	2	7	8	8	3
7	8	8	10	7	8	8	10	8	8	8	10
33				33				34			
100											

3 семестр

Поточний контроль та самостійна робота							
Змістовний модуль 4				Змістовний модуль 5			
Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Мкр
9	10	11	4	12	13	14	5
12	12	12	14	12	12	12	14
50				50			
100							

4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота								
Змістовний модуль 6				Змістовний модуль 7				
Т	Т	Т	Мкр	Т	Т	Т	Мкр	Екзамен
15	16	17	6	18	19	20	7	
8	8	8	11	8	8	8	11	
35				35				30
100								

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1	90-100	A	Відмінно
2	82-89	B	Добре
3	75-81	C	
4	64-74	D	
5	60-63	E	Задовільно
6	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульної контрольної роботи.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

13. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма з дисципліни «Страхування»;
- конспекти лекцій;
- засоби поточного контролю (тестові завдання);
- засоби поточного підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Журавка О.С. Страхування: навчальний посібник / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми: Сумський державний університет, 2020. -350 с.
2. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія / Ю.М. Клапків - Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
3. Мельник Т.А. Сибірцев В.В. Страхування: навч. Посібник / Т.А. Мельник, В.В. Сибірцев. – Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. - 307 с.
4. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. / В.Й. Плиса. – Київ : Каравела, 2019. – 512 с.
5. Прасолова С.П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг /В.В. Карцева, С.П. Прасолова. – Київ: «SBA-Print», 2020. – 568 с.
6. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник /О.О. Сосновська. – К.: Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. - 328 с.
7. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т, 2020. 152 с.
8. Страхова діяльність: метод. реком. /уклад. О.М. Гладчук, С.С. Кучерівська. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2023, 80 с.
9. Страхові послуги: навч. посібник /Д.І. Дема, О.М.Віленчук, І.В. Дем'янюк; за заг. ред. Д.І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта, 2013. – 526 с.
10. Фінанси страхових організацій: у схемах і таблицях: навч. Посібник / укл. М.П. Федішин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2023, 228 с.
11. Шишпанова Н. О., Мельник О.І. Страхування: курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальностей 071 «Облік і оподаткування» 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання. – Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2021. – 120.

Додаткова:

12. Слободянюк І.С., Лимар О.Ф. Страхування життя в період воєнного стану в Україні / І.С. Слободянюк, О.Ф. Лимар // Страховий ринок України: виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку: збірник тез доповідей Міжнародного науково-практичного круглого столу, 17 листопада 2022 р., тези доповідей. НУБіП, 2022, С. 76-78.
13. Макогонюк Ю.П., Лимар О.Ф. Розвиток системи агрострахування в Україні. Матеріали доповідей 75 Науково-практичної студентської конференції «Концептуальні засади розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 25 листопада 2021 р.). Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. С. 295-297.
14. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. №1909-ІХ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
15. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

16. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>

17. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р. № 4391-[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>

Інтернет-ресурси:

18. Інтернет-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

19. Інтернет-сайт Ліги страхових організацій України. - Режим доступу: <http://uainsur.com>

20. Інтернет-сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

21. Інтернет-сайт Нацкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://www.dfp.org.ua>